

klinisch wetenschappelijke vergadering
KenBiS

07 juni 2024

Drs. Georg Riemann

Psychologischer Psychotherapeut, NRW

Promotietraject

Prof. Dr. Ralph Kupka

Dr. Melissa Chrispijn

- Riemann, G., Weisscher, N., Goossens, P. J., Draijer, N., Apenhorst-Hol, M., & Kupka, R. W. (2014). The addition of STEPPS in the treatment of patients with bipolar disorder and comorbid borderline personality features: a protocol for a randomized controlled trial. *BMC Psychiatry*, *14*, 172. doi:10.1186/1471-244X-14-172
- Riemann, G., Weisscher, N., Post, R. M., Altshuler, L., McElroy, S., Frye, M. A., . . . Kupka, R. W. (2017). The relationship between self-reported borderline personality features and prospective illness course in bipolar disorder. *Int J Bipolar Disord*, *5*(1), 31. doi:10.1186/s40345-017-0100-x
- Riemann, G., Chrispijn, M., Weisscher, N., Regeer, E., & Kupka, R. W. (2021). A Feasibility Study of the Addition of STEPPS in Outpatients With Bipolar Disorder and Comorbid Borderline Personality Features: Promises and Pitfalls. *Front Psychiatry*, *12*, 725381. doi:10.3389/fpsy.2021.725381
- Riemann, G., Chrispijn, M., Weisscher, N., Apenhorst-Hol, M., & Kupka, R. W. (2023). Validity of PDQ4+ self-screening to assess the impact of personality disorder traits on the course of bipolar disorder. *Journal of Affective Disorders Report*, *16*, 100726, doi.org/10.1016/j.jadr.2024.100726
- Riemann, G., Chrispijn, M., Penninx, B. W. J. H., Giltay, E. J. & Kupka, R. W. (2024). Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders
in review JAD
- Riemann, G., Chrispijn, & Kupka, R. W. (2024). Differences in emotion regulation strategies between patients with bipolar-I disorder and patients with borderline personality disorder.
in preperation

Promotietraject

Prof. Dr. Ralph Kupka

Dr. Melissa Chrispijn

Riemann, G., Weisscher, N., Goossens, P. J., Draijer, N., Apenhorst-Hol, M., & Kupka, R. W. (2014). The addition of STEPPS in the treatment of patients with bipolar disorder and comorbid borderline personality features: a protocol for a randomized controlled trial. *BMC Psychiatry*, *14*, 172. doi:10.1186/1471-244X-14-172

Riemann, G., Weisscher, N., Post, R. M., Altshuler, L., McElroy, S., Frye, M. A., . . . Kupka, R. W. (2017). The relationship between self-reported borderline personality features and prospective illness course in bipolar disorder. *Int J Bipolar Disord*, *5*(1), 31. doi:10.1186/s40345-017-0100-x

Riemann, G., Chrispijn, M., Weisscher, N., Regeer, E., & Kupka, R. W. (2021). A Feasibility Study of the Addition of STEPPS in Outpatients With Bipolar Disorder and Comorbid Borderline Personality Features: Promises and Pitfalls. *Front Psychiatry*, *12*, 725381. doi:10.3389/fpsy.2021.725381

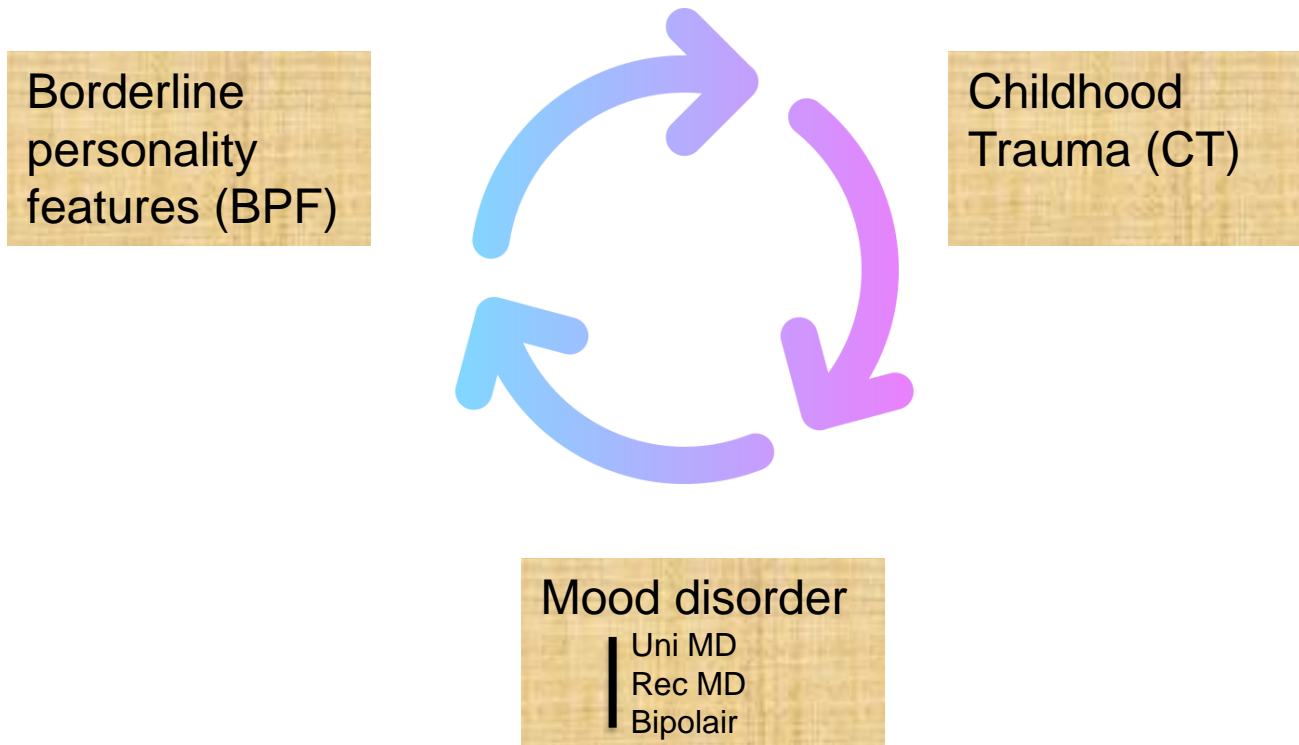
Riemann, G., Chrispijn, M., Weisscher, N., Apenhorst-Hol, M., & Kupka, R. W. (2023). Validity of PDQ4+ self-screening to assess the impact of personality disorder traits on the course of bipolar disorder. *Journal of Affective Disorders Report*, *16*, 100726, doi.org/10.1016/j.jadr.2024.100726

Riemann, G., Chrispijn, M., Penninx, B. W. J. H., Giltay, E. J. & Kupka, R. W. (2024). Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders in review JAD

Riemann, G., Chrispijn, & Kupka, R. W. (2024). Differences in emotion regulation strategies between patients with bipolar-I disorder and patients with borderline personality disorder. in preperation

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Achtergrond

- Hoge comorbiditeit tussen mood disorder en persoonlijkheidsstoornissen, in het bijzonder borderline persoonlijkheidsstoornis

bijvoorbeeld:

Friborg, O., et al., *Comorbidity of personality disorders in mood disorders: a meta-analytic review of 122 studies from 1988 to 2010*. J Affect Disord, 2014. **152-154**: p. 1-11.

Uit een meta-analytische review van 122 studies bleek dat personen met BD een risico van **42%** hadden en personen met MDD een risico van **45%** om minstens één persoonlijkheidsstoornis te hebben.

Borderline persoonlijkheidsstoornis kwam veel voor bij BD (**16-22%**),

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Achtergrond

- Met als gevolg een slechter beloop/functioneren

bijvoorbeeld:

Distel, M.A., et al., Borderline personality features in depressed or anxious patients. Psychiatry Res, 2016. 241: p. 224-31.

Een eerdere analyse binnen het NESDA-cohort toonde aan dat borderline persoonlijkheidskenmerken positief geassocieerd waren met **verminderd dagelijks functioneren** en **ernstiger symptomen** bij personen met depressie en angststoornissen.

→ Verschillende studies toonden aan dat comorbiditeit met een borderline persoonlijkheidsstoornis een negatieve invloed heeft op het **ziektebeloop**, de **behandelresponse** en **suïcidaal gedrag** bij stemmingsstoornissen.

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Achtergrond

- Ook Childhood trauma is geassocieerd aan slechtere gezondheid (fysisch als ook mentaal)

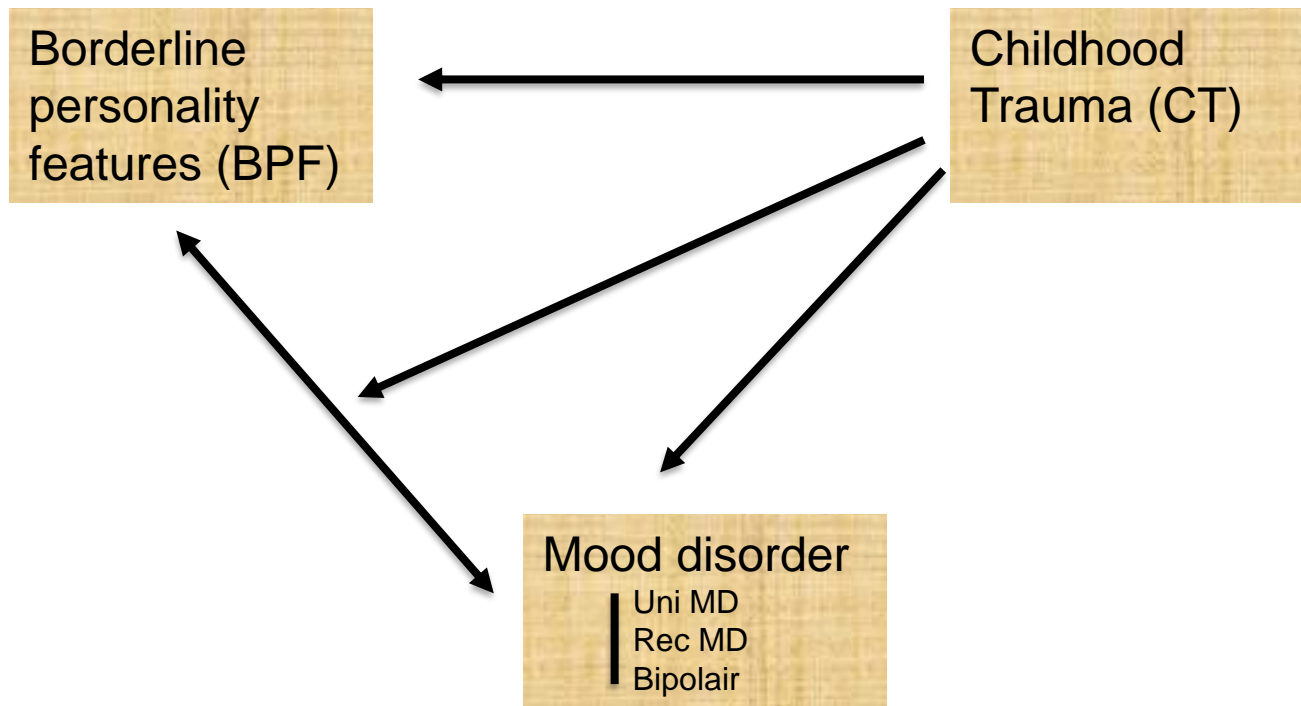
bijvoorbeeld:

Hughes, K., et al., *The effect of multiple adverse childhood experiences on health: a systematic review and meta-analysis*. Lancet Public Health, 2017. **2**(8): p. e356-e366.

Deze systematische review (N=37; <2016) toonde aan dat aversieve jeugdervaringen het risico op verschillende **gezondheidsproblemen, drugsmisbruik en gewelddadig gedrag** verhogen.

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

---

slechter beloop, ernstigere symptomen, slechter dagelijks (sociaal) functioneren

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Onderzoeksvragen:

1. Hoe zijn borderline persoonlijkheidstrekken verdeeld over de drie groepen?
2. Welke rol speelt het hebben van kindheidstrauma in deze verdeling?
3. Speelt de type kindheidstrauma een rol bij het hebben van borderline persoonlijkheidstrekken?

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Meetinstrumenten

- De aanwezigheid van kindheidstrauma werd gemeten (baseline) door het Childhood Trauma Interview (CTI)
emotional neglect, emotional abuse, physical abuse and sexual abuse
- The PAI-BOR werd gebruikt om borderline symptomatiek in kaart te brengen
affective instability, identity disturbance, unstable relationship and self-harm

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Inclusie NESDA

The Netherlands Study of Depression and Anxiety (NESDA) → prospective cohort study (2,4,6 & 9 follow-up)

- The Composite Interview Diagnostic Instrument (CIDI; lifetime version 2.1) was used to diagnose mood disorder)*
- We included only participants with valid measurements on PAI-BOR

	Major Depressive Disorder, single episode (MDD-SE) (N=443)	Major Depressive Disorder, recurrent (MDD-R) (N= 331)	Bipolar Disorder (BD) (N= 65)	p value
Sociodemographic				
Sex (% females)	69.1	72,3	55.4	.03
Age (years), mean (SD)	42.9 (12.9)	42.6 (12.3)	39.8 (12.0)	.18
Education (years), mean (SD)	12.7 (3.2)	12.2 (3.3)	11,8 (3.5)	.024

)* mensen met de diagnose bipolaire stoornis zijn in eerste instantie (wave 1) geëxcludeerd

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Resultaten

Hoe zijn borderline persoonlijkheidstrekken verdeeld over de drie groepen?

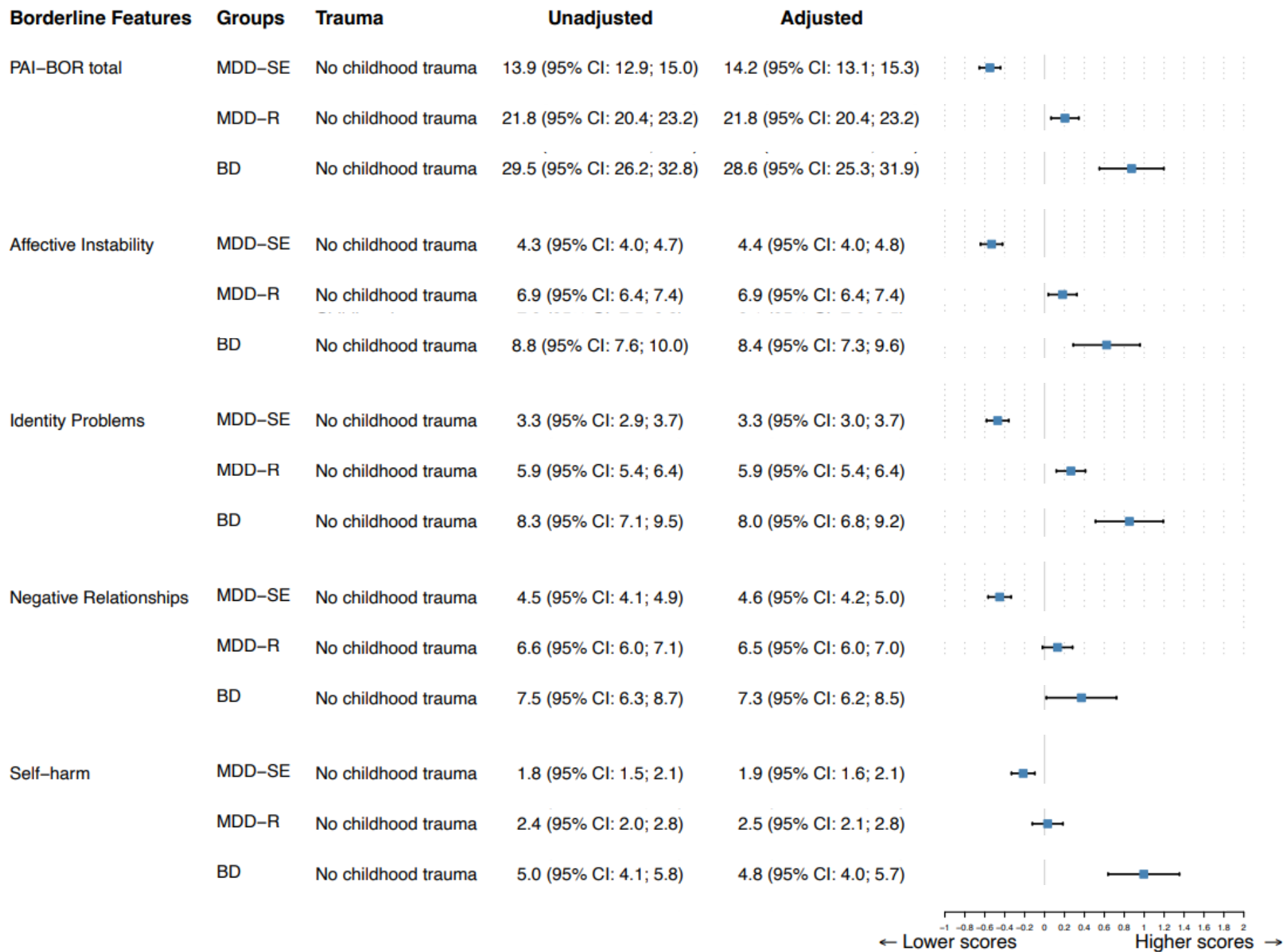
Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Resultaten

Hoe zijn borderline persoonlijkheidstrekken verdeeld over de drie groepen?

PAI-BOR scale	Diagnostic group		Mean difference	CI 95% lower	CI 95% upper	P value
PAI BOR total	BD	MDD-SE	9.2	7.1	11.2	<0.001
	BD	MDD-R	6.4	4.5	8.4	<0.001
	MDD-R	MDD-SE	2.7	1.6	3.9	<0.001
Affective Instability	BD	MDD-SE	2.8	2.1	3.6	<0.001
	BD	MDD-R	1.7	1.0	2.5	<0.001
	MDD-R	MDD-SE	1.1	0.7	1.5	<0.001
Identity Problems	BD	MDD-SE	2.0	1.2	2.7	<0.001
	BD	MDD-R	1.1	0.4	1.8	0.002
	MDD-R	MDD-SE	0.9	0.4	1.3	<0.001
Negative Relationship	BD	MDD-SE	1.8	1.0	2.4	<0.001
	BD	MDD-R	1.0	0.2	1.8	0.01
	MDD-R	MDD-SE	0.8	0.4	1.3	<0.001
Self-Harm	BD	MDD-SE	2.5	1.9	3.1	<0.001
	BD	MDD-R	2.5	2.0	3.2	<0.001
	MDD-R	MDD-SE	-0.1	-0.4	0.3	0.733

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

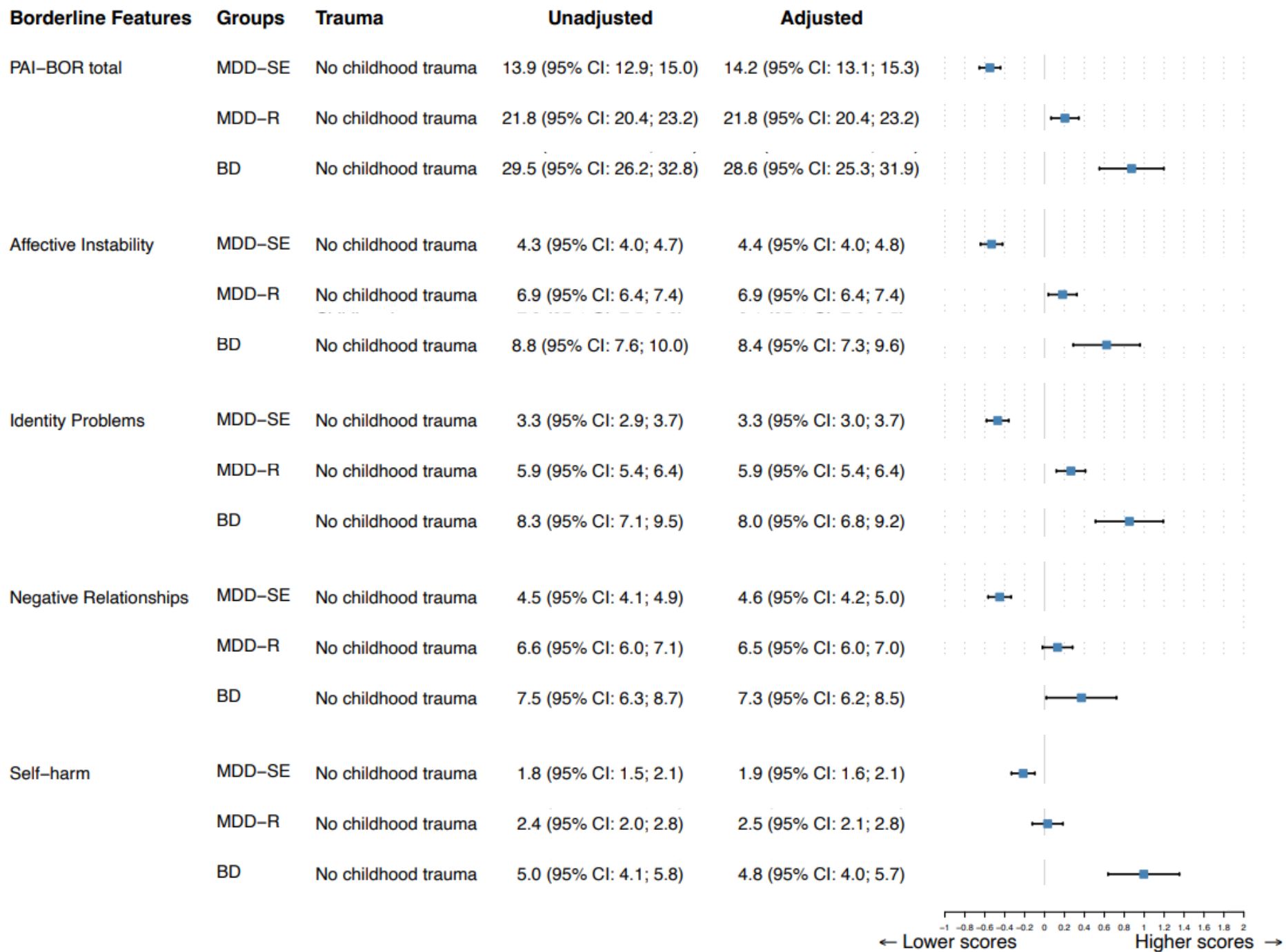
Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Resultaten

Welke rol speelt het hebben van kindheidstrauma in deze verdeling?

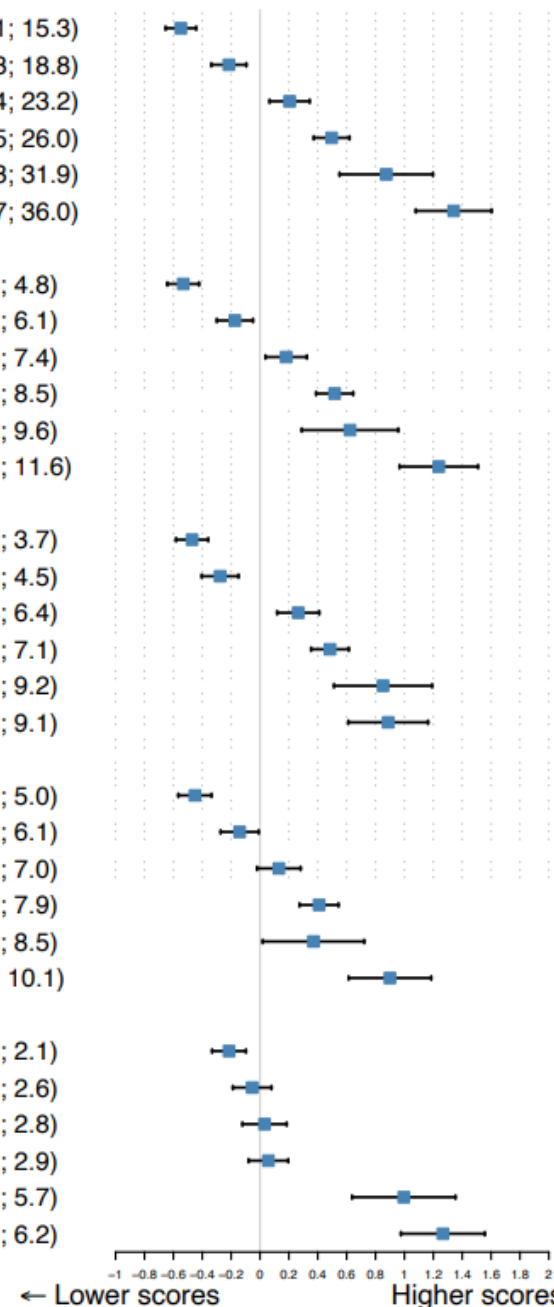
Childhood
Trauma (CT)

Borderline Features	Groups	Trauma	Unadjusted	Adjusted
PAI-BOR total	MDD-SE	No childhood trauma	13.9 (95% CI: 12.9; 15.0)	14.2 (95% CI: 13.1; 15.3)
		Childhood trauma	17.0 (95% CI: 15.8; 18.2)	17.6 (95% CI: 16.3; 18.8)
	MDD-R	No childhood trauma	21.8 (95% CI: 20.4; 23.2)	21.8 (95% CI: 20.4; 23.2)
		Childhood trauma	24.5 (95% CI: 23.3; 25.7)	24.8 (95% CI: 23.5; 26.0)
	BD	No childhood trauma	29.5 (95% CI: 26.2; 32.8)	28.6 (95% CI: 25.3; 31.9)
		Childhood trauma	33.4 (95% CI: 30.7; 36.1)	33.3 (95% CI: 30.7; 36.0)
Affective Instability	MDD-SE	No childhood trauma	4.3 (95% CI: 4.0; 4.7)	4.4 (95% CI: 4.0; 4.8)
		Childhood trauma	5.4 (95% CI: 5.0; 5.9)	5.6 (95% CI: 5.2; 6.1)
	MDD-R	No childhood trauma	6.9 (95% CI: 6.4; 7.4)	6.9 (95% CI: 6.4; 7.4)
		Childhood trauma	7.9 (95% CI: 7.5; 8.3)	8.1 (95% CI: 7.6; 8.5)
	BD	No childhood trauma	8.8 (95% CI: 7.6; 10.0)	8.4 (95% CI: 7.3; 9.6)
		Childhood trauma	10.5 (95% CI: 9.6; 11.5)	10.6 (95% CI: 9.6; 11.6)
Identity Problems	MDD-SE	No childhood trauma	3.3 (95% CI: 2.9; 3.7)	3.3 (95% CI: 3.0; 3.7)
		Childhood trauma	3.9 (95% CI: 3.4; 4.3)	4.0 (95% CI: 3.6; 4.5)
	MDD-R	No childhood trauma	5.9 (95% CI: 5.4; 6.4)	5.9 (95% CI: 5.4; 6.4)
		Childhood trauma	6.6 (95% CI: 6.2; 7.0)	6.7 (95% CI: 6.2; 7.1)
	BD	No childhood trauma	8.3 (95% CI: 7.1; 9.5)	8.0 (95% CI: 6.8; 9.2)
		Childhood trauma	8.1 (95% CI: 7.1; 9.1)	8.1 (95% CI: 7.1; 9.1)
Negative Relationships	MDD-SE	No childhood trauma	4.5 (95% CI: 4.1; 4.9)	4.6 (95% CI: 4.2; 5.0)
		Childhood trauma	5.6 (95% CI: 5.1; 6.0)	5.6 (95% CI: 5.2; 6.1)
	MDD-R	No childhood trauma	6.6 (95% CI: 6.0; 7.1)	6.5 (95% CI: 6.0; 7.0)
		Childhood trauma	7.5 (95% CI: 7.1; 8.0)	7.5 (95% CI: 7.0; 7.9)
	BD	No childhood trauma	7.5 (95% CI: 6.3; 8.7)	7.3 (95% CI: 6.2; 8.5)
		Childhood trauma	9.2 (95% CI: 8.3; 10.2)	9.1 (95% CI: 8.2; 10.1)
Self-harm	MDD-SE	No childhood trauma	1.8 (95% CI: 1.5; 2.1)	1.9 (95% CI: 1.6; 2.1)
		Childhood trauma	2.1 (95% CI: 1.8; 2.4)	2.3 (95% CI: 1.9; 2.6)
	MDD-R	No childhood trauma	2.4 (95% CI: 2.0; 2.8)	2.5 (95% CI: 2.1; 2.8)
		Childhood trauma	2.5 (95% CI: 2.1; 2.8)	2.5 (95% CI: 2.2; 2.9)
	BD	No childhood trauma	5.0 (95% CI: 4.1; 5.8)	4.8 (95% CI: 4.0; 5.7)
		Childhood trauma	5.5 (95% CI: 4.8; 6.2)	5.5 (95% CI: 4.8; 6.2)

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Resultaten

Speelt de type kindheidstrauma een rol bij het hebben van borderline persoonlijkheidstrekken?

emotional neglect

emotional abuse

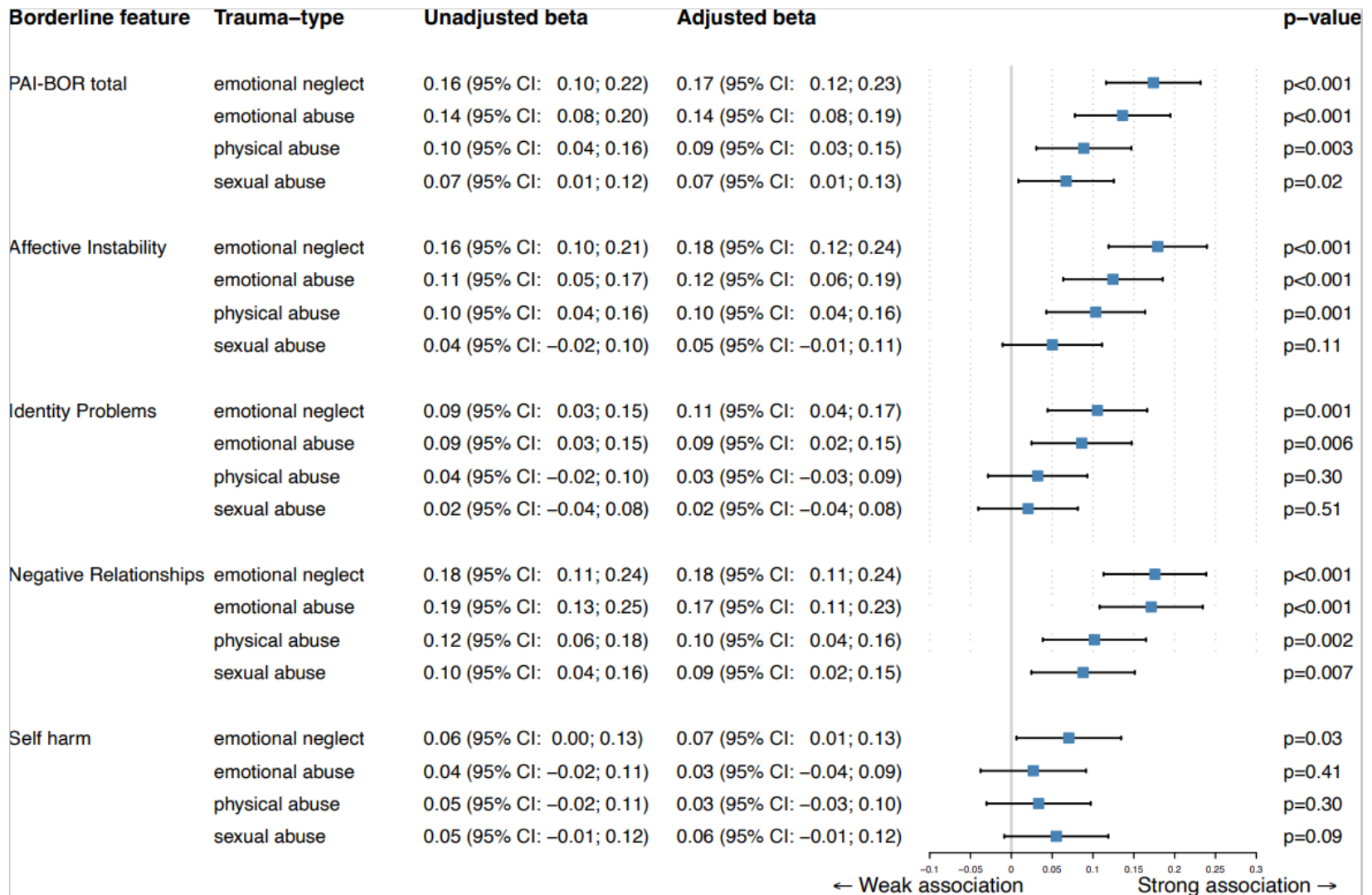
physical abuse

sexual abuse

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Conclusie

- Er is een complexe wisselwerking tussen BPF, trauma en stemmingsstoornissen.
- We zagen een stijgende trend in de prevalentie van BPF en CT van eenmalige MDD naar recidiverend MDD en vervolgens naar life-time BD.
- Deze bevindingen benadrukken de noodzaak voor clinici om deze factoren mee te nemen in hun diagnostiek en behandeling. → **personalized treatments**

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Personalized treatment

Sampogna, G., et al., *New trends in personalized treatment of depression*. *Curr Opin Psychiatry*, 2024. **37**(1): p. 3-8.

“Stemmingsstoornissen zijn een **heterogene, complexe en multidimensionele** aandoeningen. Er zijn nu verschillende innovatieve farmacologische en niet-farmacologische behandelingen beschikbaar. Het uiteindelijke doel van de behandeling van patiënten is functioneel herstel, wat kan worden bereikt door gebruik te maken van **gepersonaliseerde, geïntegreerde en herstelgerichte interventies**. Interventies moeten worden geselecteerd op basis van de behoeften en voorkeuren van de patiënt om de behandeling op maat te maken, volgens een **shared decision-making approach**.”

Borderline personality features in relationship to childhood trauma in unipolar depressive and bipolar disorders

Georg Riemann, Melissa Chrispijn, Ralph W. Kupka, Brenda W.J.H. Penninx, Erik J. Giltay

Thank
You